

A Karteltörvény 2. §-a szerint *bemutató* alá csakis azon kartelszerződés (megállapodás, vagy határozat) esik, amelyben legalább egy kereskedelmi társaság, vagy legalább egy olyan kereskedelmi, vagy ipari vállalat vesz részt, amely husznál több alkalmazottat foglalkoztat. Az alaprendelet már most csakis az ilyen szerződésre írja elő a kartelilletéket, amely $\frac{1}{4}\%$, de legalább évi 1000 P.

Ugyancsak az alaprendelet maga szabályozta nagy vonatkozásban az illeték alapjának, fizetési idejének, és bevállási kötelezettségnek kérdését is, de a részletes szabályozást a pénzügyminiszterre bízta. E felhatalmazás alapján jelent meg a 151.000/1933. P. M. sz. r., amely 1933. december 23-án lépett életbe, és amelynek alapján a helyzet a következő: Az illeték alapja a kartellel védett körben a kartel tartama alatt a résztvevők által forgalomba hozott árukért, vagy egyéb ellenszolgáltatásokért kikötött bármely ellenérték (bruttó forgalom). Az elmúlt évre vonatkozó érészben irányadó adatokat minden évben január 31-ig be kell jelenteni. A bejelentőnek indítványt kell tennie az illeték összege iránt. Ha az illetékkiszabási hivatal az indítványozott összeget megfelelőnek nem tartja, tárgyaláson, — lehetőleg megállapodással, — állapítja meg az illeték összegét.

Kamatrendelet. Az Országos Hitelügyi Tanács 1933. évi 11. sz. határozatát a 16554/1933. M. E. sz. rendelet tette közzé.

Az O. H. T. a bírói úton érvényesíthető kamat legmagasabb mértékét 1934. január 1-től kezdődő hatállyal a pénzügyintézetek részéről *leszámításra benyújtott váltók után* 5.2% — 5.7% illetve 6.20%-ban állapítja meg attól függően, hogy a váltót a Pénzügyintézeti Központ melyik kúriájába tartozó pénzügyintézet, vagy a P. K. kötelekébe nem tartozó pénzügyintézet, vagy bank és pénzváltóüzlettel foglalkozó más bejegyzett cég számítja le.

Az O. H. T. a *takarékpénztári betétkönyvre, folyószámlára, vagy pénztárjegy* ellenében elhelyezett betétek kamatának felső határát $3\frac{1}{4}\%$, 4%, $4\frac{1}{4}\%$ és 5%-ban állapítja meg 1934. január 1-től kezdődő hatállyal, aszerint, hogy a P. K. mely kúriájába tartozó pénzügyintézetről van szó, hogy továbbá a betéttel kötött *külön megállapodás* értelmében a betét kifizetése a betét befizetésétől számított három hónap eltelte előtt követelhető-e vagy sem. A betéti könyvön *nyomatásban* feltüntetett feltételek a kamatra nézve kötött külön megállapodásnak nem számítanak, 1934. január 1-től kezdve a pénzügyintézet a fentieknél magasabb betéti kamatot nem köteles fizetni még abban az esetben sem, ha a betéttel kötött megállapodás értelmében magasabb kamat fizetésére kötelezte is magát.

B. I.

Ingatlan végrehajtás és pénzügyi jogunk. A közadók kezeléséről szóló hivatalos összeállítás megjelenése óta nem újság, hogy pénzügyi jogszabályaink tisztán fiskális szempontokból, sőt

néha egyszerűen kényelmi okokból, fontos jogtételeket tesznek félre.

A 16400/1933. M. E. sz. rendelet első fejezete is különböző kedvezményeket tartalmaz, második fejezete azonban a kedvezmények mellett ily meglepetésekkel kedveskedik.

A rendeletet ismertető cikkünkben szó van a ranghellyel való rendelkezés azon legújabb fajtájáról, amelyet e rendelet 6. szakasza honosít meg jogrendszerünkben s amely a ranghellyel való rendelkezés jogát a jelzálogos hitelezőnek adja meg. Az intézménynek ez a tökéletes felborítása a hitelezőre nézve csaknem lehetetlenné teszi a hitelezést.

Ezen szakaszon kívül vannak más rendelkezések is, amelyek nem egészen illenek bele jogrendszerünkbe.

A zárlati kezelés tekintetében az a pénzügyi gyakorlat, hogy a zárgondnok által befizetett adókat nem csupán azon ingatlant terhelő adókra számolják el, amelynek jövedelmét a zárgondnok beszedi, hanem az adósnak összes együttesen kezelt adóira, tehát oly adókra is fordítja, amelyekhez a zár alatt lévő ingatlannak semmi köze.

A pénzügyminisztérium ezt a gyakorlatot most szentesíti, habár az a jelzálogtörvénnyel s magának a 600/1927. számú H. Ö. 83. és 84. §§-nak rendelkezéseivel ellentétben van.

Most a káosz még nagyobbodik az új rendelet 5. szakaszával.

A házbérek és haszonbérek, tekintet nélkül az esedékesség időpontjára, követelés gyanánt lefoglalhatók, illetve letilthatók. (Lásd Joggyakorlat című rovatunkat.)

Mindenesetre sajátos kifejezőmód: „lefoglalhatók illetőleg letilthatók”. De ez még a kisebb baj. A nagyobb baj az, hogy nincs szabályozva az a kérdés, mi történik akkor, ha a zárgondnok be van vezetve s a lakótól egyrészt a zárgondnok, másrészt a kincstár követeli a fizetést. Szabályozni kellett volna a kétféle zárlatnak egymáshoz való viszonyát kimondani azt, hogy akkor, ha a zárlat fogatosítva van, úgy az 5. szakasz szerinti eljárásnak nincs helye.

A rendelet 7. szakasza azt mondja, hogy „az ingatlant terhelő köztartozásokat teljes összegükben kell sorozni; abban az esetben is, ha az ingatlannak csak egy része vagy hányada árvereztetett el.” Ez magyarra fordítva annyit jelent, hogy akkor, ha pl. egy háznak csupán 1/10-ed része árvereztetik el, a másik 9/10-ed részt terhelő hozadéki adók is kielégítendőek az 1/10-ed rész árverési vételárából. Kérdés, hogy a hátrányos helyzetbe került hitelezők a J. T. 62. szakasza alapján érvényesíthetik a megtérítési követelést? Halottunk oly felfogást, hogy a megtérítési követelés érvényesítésének lehetősége ki van zárva,

mert az csak bekebelezett közterhekre vonatkozhatik, az előnyösen sorozott közterhek pedig nincsenek bekebelezve.

Érdekes komplikációk állhatnak elő abból folyólag is, hogy ha e terhek be vannak kebelezve. A 9/10-ed rész erejéig kiegyenlített s esetleg bekebelezett köztartozás ranghelyével a kincstár rendelkezik s ennek a 9/10-ed résznek bekebelezett házaadótartozása helyébe behozza az illetőnek egy más személyes tartozását s így elvonja a megtérítési követelés elől a fedezetet.

Jogtalanságok a pénzügyi jogban. Az együttesen kezelt közadónáltekők fizetésére adandó kedvezmények tárgyában kiadott 1933. évi 16.400/M. E. számú rendelet 1. §-ának ⁽¹⁾ bekezdése azokat az adózókat megillető kedvezményekről intézkedik, akiknek évi előírásuk a 250 pengőt nem haladja meg.

Ezen bekezdés szövege szerint nincs különbség a között, hogy az adózó természetes személy, vagy hogy társulati adó alá tartozó adózó-e.

A ⁽²⁾ bekezdés szabályozza a kedvezmény mértékét és a 6%-os kamatfizetési kötelezettséget azokra az adózókra vonatkozólag, akiknek évi adóelőírása a 250 pengőt meghaladja. Ez a bekezdés sem tesz különbséget természetes személy és társulati adó alá eső adózó között.

A ⁽³⁾ bekezdés a kedvezményben részesülő és a ⁽²⁾ bekezdés alá eső pontos fizetők részére azt a további kedvezményt biztosítja, hogy az év folyamán teljesített befizetésekből kamat fejében elszámolt összegek fele része az év végével a tőketartozás törlesztésére számítandó át.

A rendelet ⁽⁴⁾ bekezdésének szószerinti szövege a következő: „Az előző bekezdésben foglalt rendelkezések a társulati adó alá tartozó adózókra nem alkalmazhatók.”

Ez a bekezdés a szavak közönséges értelme szerint is azt jelenti, hogy az előző ⁽³⁾ bekezdésben megjelölt kamattőkésítési kedvezmény a társulati adó alá tartozó adózókat nem illeti meg. Nem jelentheti azonban ez a ⁽⁴⁾ bekezdés azt, hogy a társulati adó alá tartozó adózókat az ⁽¹⁾ és ⁽²⁾ bekezdésben körülírt kedvezmény sem illeti meg.

A kormányrendelet ezen jogászilag vita tárgyává nem tehető intézkedése dacára a kormányrendelet végrehajtási utasítását tartalmazó 4300/1934. VII. a. számú pénzügyminiszteri rendelet 2. §. ⁽⁵⁾ bekezdésében a következőket mondja:

„A R. (kormányrendelet) 1. §. ⁽⁴⁾ bekezdésében foglalt rendelkezések szerint a társulati adó alá tartozó adózók a R. alapján fizetési kedvezményben nem részesülhetnek.”

Bizonyára abból a célból, hogy ezen törvénytelen végrehajtási utasításnak a kormányrendelettel, tehát a nagyobb erejű jogforrással szemben való ellentéte nyilvánvalóbb legyen, a végrehajtási utasítás bevezető részében szószerint idézi a kormányrendeletnek 1. §-át.

Ezzel a törvénytelenséggel szemben még a jogorvoslat lehetőségére sincs meg, mert a jogorvoslati fórum az a pénzügyminiszterium, amely ezen törvénytelen intézkedésnek a jogforrása.